

KSK-notat nr.: 47/2014 - Bakgrunn for vedtak - småkraftverk

Søker/sak:	Fjellkraft AS/Melandsbekken kraftverk /		
Fylke/kommune:	Nordland/Hemnes		
Ansvarlig:	Øystein Grundt	:	
Saksbehandler:	Henrik Langbråten	:	
Dato:	26.06.2014		
Vår ref.:	NVE 201002510-44		

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Søknad om tillatelse til å bygge Melandsbekken kraftverk i Hemnes kommune, Nordland fylke

Innhold

Sammendrag.....	1
Pakkebehandling	3
Søknad.....	3
Høring og distriktsbehandling.....	7
Søkers kommentar til høringsuttalelsene.....	9
NVEs vurdering.....	13
NVEs konklusjon	20
Forholdet til annet lovverk	21
Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven	22
Vedlegg - Oversiktskart.....	25

Sammendrag

Søknaden gjelder tillatelse etter § 8 i vannressursloven til bygging av Melandsbekken kraftverk. Søknaden behandles etter kapittel 3 i samme lov. Det er søkt om tillatelse etter energiloven til etablering av nødvendige høyspentanlegg.

Fjellkraft AS søker om å få bygge Melandsbekken kraftverk i Hemnes kommune i Nordland. En utbygging vil berøre en elvestrekning på 1,7 kilometer med et inntak på kote 537 og kraftstasjon på kote 47. Nedbørfeltet til kraftverket blir på 3 km² med et midlere tilsig på 6,37 mill. m³ per år. Middelvannføringen i Melandsbekken er på 0,2 m³/s. Kraftverket er planlagt med en installert effekt på ca. 1,45 MW, og beregnet årlig kraftproduksjon er på 4,5 GWh. Største og minste slukeevne vil bli henholdsvis 0,40 m³/s og 0,01 m³/s. Det er foreslått slipp av minstevannføring på 20 l/s i perioden 1/5 til 30/9, og 10 l/s resten av året. Dette tilsvarer de beregnede 5-persentilverdiene.

En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 4,5 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er lite for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De tre siste årene har NVE klarert om lag 1,4 TWh ny energi fra småkraftverk. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til kraftverket må virkningene ikke bryte med de føringer som er gitt i Olje- og energidepartementets retningslinjer for utbygging av små vannkraftverk. Videre må de samlede ulempene ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

Det har i denne saken kommet høringsuttalelser fra **Hemnes kommune, Fylkesmannen i Nordland, Nordland Fylkeskommune, Sametinget, Reindriftsforvaltningen i Nordland, Statens Vegvesen, Forum for Natur og Friluftsliv Nordland, Rana Zoologiske forening og Norsk Ornitologisk forening, Ildgruben Reinbeitedistrikt, Helgelandskraft AS, og Hemnes Turistforening.**

Ingen av høringspartene har direkte motsatt seg en utbygging av Melandsbekken. Det har derimot blitt påpekt behov for enkelte avbøtende tiltak. **Hemnes kommune** påpeker at det må slippes en minstevannføring om sommeren tilsvarende alminnelig lavvannføring og at kraftstasjonen må plasseres ovenfor anadrom strekning. **Reindriftsforvaltningen** påpeker at adkomstveien må avstenges med bom for å hindre økt allmenn ferdsel i området, og at anleggsperioden må avklares med reinbeitedistriktet.

I vedtaket har NVE lagt vekt på at en utbygging av Melandsbekken kraftverk vil være et bidrag til en fornybar energiproduksjon med begrensede miljøeffekter. NVE mener at konfliktene ved en utbygging av Melandsbekken kraftverk er begrenset og i hovedsak knyttet opp mot reindriftsinteresser og biologisk mangfold, og dette er vektlagt i vedtaket.

Anleggsarbeid og økt menneskelig aktivitet i området rundt inntaket vil kunne ha noe forstyrrende effekt på reinen i området rundt øvre deler av Melandsbekken. Ved å tilpasse anleggsperioden slik at anleggsaktiviteten unngås i periodene reinen bruker området, mener NVE at forholdet til reindriften kan ivaretas i tilstrekkelig grad.

Det er ikke funnet rødlistede arter, viktige naturtyper eller sjeldne vegetasjonstyper i området eller tilknyttet vannstrengen i Melandsbekken. NVE mener selv om det ikke er kartlagt sjeldne eller truede vanntilknyttede arter på utbyggingsstrekningen i Melandsbekken, må en tilstrekkelig minstevannføring hele året vurderes, da tilførselen av vann og fuktighet kan ha betydning for insekter, bunndyr og organismer knyttet til vannstrengen for øvrig. Med tilstrekkelig minstevannføring forbi inntaket hele året, vil forholdene for biologisk mangfold i og rundt hele elva etter vårt syn ivaretas i tilstrekkelig grad.

NVE mener prosjektet i Melandsbekken kun vil gi mindre negative konsekvenser som kan avbøtes tilstrekkelig gjennom vilkår, slik at fordelene ved tiltaket er større enn skadet og ulemper. Det kan derfor gis konsesjon til prosjektet.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Fjellkraft AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Melandsbekken kraftverk.

Pakkebehandling

NVE har hatt til behandling 10 søknader om bygging av småkraftverk i Hemnes kommune, for å avdekke ev. samlede virkninger av utbyggingene som ikke kommer frem eller som blir mindre fremtredende dersom den enkelte sak vurderes for seg. En slik tilnærming er i tråd med naturmangfoldloven § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning, og OEDs egne retningslinjer for behandling av små vannkraftverk fra 2007, der sumvirkninger omtales.

Hoveddata for de omsøkte kraftverkene i Hemnes kommune:

Navn på kraftverk	Søker	Installert effekt (MW)	Produksjon (GWh/år)
Sagelva kraftverk*	Fjellkraft AS	1,5	4,0
Sørbukta kraftverk*	Statskog SF	2,5	8,2
Brattåga kraftverk	Fjellkraft AS	4,3	9,2
Jamtjordbekken kraftverk	Fjellkraft AS	1,2	3,9
Melandsbekken kraftverk	Fjellkraft AS	1,5	4,6
Vollbekken kraftverk	Karl-Ivar Øverleir	1,6	4,0
Lendingelva kraftverk	Miljøkraft Nordland AS	4,2	14,4
Valåga kraftverk	Fjellkraft AS	1,7	5,8
Bjurbekken kraftverk	Fjellkraft AS	3,9	9,0
Mørkbekken kraftverk	Norsk Grønnkraft AS	3,1	9,2

* sakene er ferdig behandlet og ikke påklaget

I desember 2013 fattet NVE vedtak i to av sakene i Hemnes kommune. Sørbuktelva kraftverk ble avslått grunnet et høyt konfliktnivå, jf. vårt vedtak av 18.12.2013, KSK-notat nr. 79. NVE ga konsesjon til Sagelva kraftverk grunnet et lavt konfliktnivå. Sagelvas plassering og konfliktnivå tilsa ikke en større samlet vurdering sammen med de resterende 9 omsøkte kraftverkene. Vi viser til vårt vedtak av 5.12.2013, KSK-notat nr. 75.

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Fjellkraft AS, datert 22.1.2013:

”Søknad om konsesjon for bygging av Melandsbekken kraftverk

Fjellkraft AS ønsker å utnytte vannfallet i Melandsbekken i Hemnes kommune i Nordland fylke, og søker herved om følgende tillatelser:

Etter vannressursloven, jf § 8, om tillatelse til:

- *Å bygge Melandsbekken kraftverk*

Etter energiloven om tillatelse til:

- *Bygging og drift av Melandsbekken kraftverk, med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer som beskrevet i søknaden*

Nødvendige opplysninger om tiltaket fremgår av vedlagte utredning.

Melandsbekken kraftverk, endelig omsøkte hoveddata*

TILSIG		Hovedalternativ
Nedbørfelt	km ²	3
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	6,37
Spesifikk avrenning	l/s/km ²	67,3
Middelvannføring	l/s	200
Alminnelig lavvannføring	l/s	10
5-persentil sommer (1/5-30/9)	l/s	20
5-persentil vinter (1/10-30/4)	l/s	10

KRAFTVERK

Inntak	moh.	537
Avløp	moh.	47
Lengde på berørt elvestrekning	m	1,7
Brutto fallhøyde	m	490
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	1,176
Slukeevne, maks	l/s	400
Minste driftsvannføring	l/s	10
Tilløpsrør, diameter	mm	400
Tunnel, tverrsnitt	m ²	
Tilløpsrør/tunnel, lengde	m	1800
Installert effekt, maks	MW	1,45
Brukstid	timer	3200

PRODUKSJON

Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	-
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	-
Produksjon, årlig middel	GWh	4,5

ØKONOMI

Utbyggingskostnad	mill.kr	17,5
Utbyggingspris	kr/kWh	3,89

Melandsbekken kraftverk, elektriske anlegg
GENERATOR

Ytelse	MVA	1,7
Spenning	kV	6

TRANSFORMATOR

Ytelse	MVA	1,7
Omsetning	kV/kV	6/22

NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)

Lengde	m	200
Nominell spenning	kV	22
		jordkabel

*) Fjellkraft AS sendte inn i et forslag til endringer i prosjektet i etterkant av befarings. Tallene i tabellen er oppdatert i henhold til disse endringene. Se kapitlet *tilleggsopplysninger* for en grundigere konkretisering hva disse endringene besto av.

Om søker

Grunneierne i området har inngått leieavtale med søker, Fjellkraft AS, for å utnytte naturressursene som hører til eiendommene.

Beskrivelse av området

Melandsbekken ligger på nordre side av Leirskardalen i Hemneskommune, Nordland fylke. Elven har sitt nedslagsfelt sør og vest for Grønfjellet og renner ut i Leirelva i bunnen av Leirskardalen.

Melandsbekken går i et bratt terreng fra Storhaugen ned til Leirelva. Skoggrensen i området er om lag på kote 600. Nedbørfeltet til Melandsbekken er i dag uberørt av menneskelige inngrep, men i planområdet i Leirskardalen bærer skogen preg av skogsdrift gjennom hogst, planting og skogsbilveier. I bunnen av Leirskardalen ved Leirelva er det dyrket mark, boligbebyggelse og en bilvei.

Teknisk plan

Inntak

Inntaket er planlagt etablert som en betongdam med damfot på kote 537. Vannspeilet vil holdes på kote 539. Høyden på dammen vil bli ca. 3 meter. Bredden på dammen vil bli anslagsvis 15 meter på toppen. Det totalt neddemmede arealet er estimert til 300 m². Inntaket vil være et dykket inntak på 3-4 meter, som innlemmes i damkonstruksjonen.

Rørgate

Vannvegen vil bli på ca. 1800 meter og vil føres frem i en kombinasjon av jord- og fjellgrøft. Røret vil bli tildekket i hele sin lengde av lokale løsmasser fra området. Bredde i anleggsfasen blir på ca 20 m og det må påberegnes skogshogst langs hele rørgata. I øre del vil rørgata krysse en liten sidebekk.

Kraftstasjon

Kraftstasjonen er planlagt med turbinsenter på kote 47. Den vil plasseres like ved der Melandsbekken krysser fylkesveien i Leirskardalen. Det planlegges installert en peltonturbin med maksimal ytelse på 1,45 MW. Den maksimale slukeevnen vil være 0,4 m³/s. Kraftstasjonen vil få en grunnflate på ca. 100 m², og bygningen vil bli tilpasset eksisterende bebyggelse i området.

Elektriske anlegg

Generatorspenningen vil være 6,6 kV, og transformatoren vil ha en omsetning på 6,6/22kV.

Nettilknytning

Melandsbekken kraftverk vil fortrinnsvis kobles til den eksisterende 22 kV linjen som går gjennom Leirskardalen. Tilkoblingen vil skje via en 200 meter lang jordkabel.

Veier

Atkomst til kraftstasjonen vil skje ved en avkjørsel fra fylkesveien. For adkomst til rørgaten og inntaket vil eksisterende traktorveier i området bli benyttet. Det må i øvre del etableres en kort forlengelse av de eksisterende veiene for å komme frem til inntaket.

Massetak og deponi

Eventuelle overskuddsmasser vil bli benyttet innenfor anleggsområdet, og det er forventet at deponering av masser ikke vil bli nødvendig. Ved behov for fyllmasse til grøftene, forutsettes det at det benyttes knuste overskuddsmasser.

Arealbruk

Arealbehovet er anslått til 40 daa, hvorav 38 daa er knyttet til vannveien og kun vil være et midlertidig arealbehov.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Området er i kommuneplanens arealdel definert som et LNF-område.

Samlet plan (SP)

Tiltaket berører ikke prosjekter som er behandlet i Samlet plan.

Verneplan for vassdrag

Melandsbekken er ikke vernet i verneplan for vassdrag.

Inngrepsfrie områder (INON)

Prosjektet vil medføre et bortfall av INON-sone 2 på ca. 0,4 km².

Nasjonale laksevassdrag

Melandsbekken er ikke et nasjonalt laksevassdrag.

Andre verneområder

Det ligger ingen verneområder i nedbørfeltet.

Eventuelle fylkesvise eller kommunale planer for småkraftverk

Melandsbekken er ikke spesielt omtalt i Regional plan for småkraftverk i Nordland, og fylkeskommunen har ikke uttalt at tiltaket er i konflikt med denne.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 25.06.13 sammen med representanter for søkeren, grunneiere, kommunen, Ildgruben reinbeitedistrikt, Forum for Natur og Friluftsliv Nordland (FNF) og Naturvernforbundet. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Høringspartenes egne oppsummeringer er referert der hvor slike foreligger. Andre uttalelser er forkortet av saksbehandler. Fullstendige uttalelser er tilgjengelige via offentlig postjournal og NVEs nettsider.

NVE har mottatt følgende kommentarer til søknaden:

Hemnes kommune tilrår i vedtak i kommunestyret den 29.05.2013 en utbygging av Melandsbekken kraftverk. Det tilrådes et krav om minstevannføring på 10 l/s om vinteren og 20 l/s om sommeren. Kommunen presiserer at området som blir berørt av utbyggingen har status som LNF-område i kommuneplanens arealdel. Det må derfor enten vedtas dispensasjon fra planens arealdel etter søknad, eller det må utarbeides og vedtas reguleringsplan for tiltaket. De påpeker også at for utleie av fallrettighetene for mer enn 10 år må det søkes om delingstillatelse etter jordlovens § 12.

Fylkesmannen i Nordland kom med en uttalelse i brev datert 15.05.2013. Fylkesmannen vurderer at den omsøkte utbyggingen gi moderate negative virkninger på miljøverdiene i området. Dette grunngis på følgende måte:

”Det er heller ikke i området rundt Melandsbekken påvist noen rødlistede plantearter innenfor prosjektets influensområde, og sannsynlighet for forekomst av andre rødlistearter i influensområdet vurderes som liten. Ved kote 340 er det en del gråor på fuktig mark. Dette indikeres også av forekomst av sumphaukeskjegg.

Det er heller ikke i dette området påvist truede vegetasjonstyper eller rødlistede eller utvalgte naturtyper som indikerer potensial for rødlistearter. De få små bergvegger lange bekken er ikke nok fuktpåvirket til at disse faller inn under begrepet viktig eller svært viktig forekomst av naturtypen «Bekkekløft og bergvegg».

Bekken går stort sett i bratt terreng, og det er lite sannsynlig at fisk kan gå lenger enn ca. 90 meter opp fra samløpet med Leirelva. Eventuell utbygging vil således ikke være i stor konflikt med hensynet til anadrom laksefisk. Melandsbekken har få sakteflytende strekninger. På bakgrunn av dette forventes det ikke at ferskvannsfaunaen i bekken er spesiell stor eller spesiell.

De negative konsekvensene for landskap og friluftsliv vurderes av samme grunner som for Jamtjordbekken å være liten til middels. Også i omsøkte prosjekt vil bortfall av INON-sone 2 være marginalt (ca. 0,4 km²).

Etter Fylkesmannens vurdering vil omsøkte utbygging gi moderate negative virkninger på miljøverdiene i området.”

Nordland fylkeskommune anbefaler i vedtak i Fylkesrådet den 18.06.2013 at det gis konsesjon til Melandsbekken kraftverk. Det forutsettes at prosjektet tilpasses slik at det får minst mulig negative konsekvenser for reindrift og anadrom fisk. Fylkesråden påpeker at det planlagte kraftverket ligger i vannområdet Ranfjorden hvor det er vedtatt en forvaltningsplan (Forvaltningsplan for vannregion Nordland 2010-2015). Kraftverket vil være et nytt inngrep i dette planområdet. Fylkeskommunen mener videre at det må slippes minstevannføring hele året.

Sametinget har ingen kommentarer til Melandsbekken kraftverk i sin samlede høringsuttalelse, datert 04.07.2013.

Reindriftsforvaltningen i Nordland kom med en uttalelse datert 27.05.2013. Reindriftsforvaltningen uttaler at berørt område er vårbeite 2, høst vinterbeite og høstbeite 2. Området befinner seg i ytterpunktet for distriktets grenser. Tiltaket vil ikke i større grad gi et arealbeslag, og størsteparten av inngrepet vil foregå i ulendt terreng. Anleggstiden bør tilpasses, og anleggsveien avstengt med bom for å hindre økt ferdsel. De konkluderer med at tiltaket vil gi middels negativ konsekvens for reindriftens bruk av området.

Statens vegvesen peker i sin uttalelse av 15.04.2013 på at avkjørselsforhold må avklares i reguleringsplaner, eller omsøkes i en egen søknad.

Ildgruben reinbeitedistrikt kom med en høringsuttalelse i brev av 31.5.2013. De kommenterer at Melandsbekken kraftverk ligger innenfor reinbeitedistrikt som vår-, sommer- og høstbeiter for rein. Reinbeitedistrikt mener at de største forstyrrelsene vil være i anleggstiden, men det er viktig at rørgate blir nedgravd og terrenget blir tilbakeført, og at inntaksdam ikke neddemmer areal. Og at arbeidet i den øverste delen blir gjort i sommermånedene, slik at vår og høstbeiter blir minst mulig forstyrret.

FNF Nordland kom med høringsuttalelse datert 3.6.2013. De har flere generelle merknader til de omsøkte småkraftverkene i Hemnes kommune. FNF mener mange store kraftutbygginger har påvirket vassdragsnaturen med tilhørende økosystemer i Hemnes kommune. FNF trekker også frem at prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 til 12 skal legges til grunn ved behandling av nye inngrep. Videre etterlyser FNF mer kunnskap og bedre utredninger mhp. tema om samla belastning.

Om Melandsbekken har de følgende kommentarer:

”Det ble ikke vurdert som nødvendig med fiskeundersøkelse i Melandsbekken fordi det aller meste av prosjekstrekingen har ingen verdi for fisk og liten verdi for øvrig ferskvannsfauna. Melandsbekken ble ikke prøvefisket med hensyn på å undersøke om den er sjørørretførende.

Melandsbekken går i bratt terreng, men det er mulig at det kan gå opp et og annet individ av anadrom fisk helt nederst i elva ved god vannføring. Første vandringshinder ligger imidlertid bare 20 m oppstrøms samløpet med Leirelva, ved veien der kraftstasjonen er planlagt. Under veien er det her anlagt en kulvert som har et alt for høyt utløp. Dersom eksisterende, fysiske inngrep i et vassdrag er til hinder for fiskevandring, skal det gjøres miljøforbedrende tiltak for å bedre forholdene. FNF Nordland mener dette bør foretas før videre konsesjonsbehandling.

FNF Nordland mener dette blir en for enkel konklusjon og at det burde vært gjort miljøforbedrende tiltak (i tråd med vannforskriften) for å bedre vandringsmulighetene for sjørørret, fremfor å gi fisk liten verdi bare fordi eksisterende, fysiske inngrep sørger for det. Grunneier opplyser at det tidligere kunne gå enkelte sjørørret opp til ca. 150 meter ovenfor veien

(og planlagt kraftstasjon). Om det er lite egnet for anadrom fisk å gyte her, så egner det seg som oppvekstområde. Etter vår oppfatning er det mangel på viktig kunnskap på tema fisk.

Det knyttes også en større usikkerhet av påvirkningen av redusert vannføring. Spesielt gjelder dette påvirkningen på fuktighetskrevede vegetasjon langs vannstrengen. Det er ikke gjort omfattende undersøkelser av dette, og det er stor mangel på kunnskap angående temaet. Det er også en liten usikkerhet knyttet til vurderingen av konsekvens av utbyggingen.

Konklusjon

FNF Nordland mener det før foretas miljøforbedrende tiltak ved sikre vandringsmulighet for fisk. Vi stiller spørsmål om kravet om kunnskapsgrunnlaget etter Naturmangfoldloven er innfridd”

Rana Zoologiske forening og Norsk Ornitologisk Forening sendte inn felles høringsuttalelse den 3.6.2013. De mener at det ikke foreligger gode nok biologiske data over tid for prosjektene i Hemnes kommune. For prosjektet i Melandsbekken uttaler de:

”Ut fra opplysningene som presenteres i fagrapporten fra Sweco Norge AS, og fordi konsekvensene for INON-arealer er små, kan vi gi vår tilslutning til at dette prosjektet synes å være et av de minst kontroversielle i den samlede porteføljen med ti småkraftverksøknader i Hemnes.”

Helgelandskraft AS uttaler i brev av 30.4.2013 at Melandsbekken kraftverk vil få nettilknytning til Bjerka kraftverk (Finnbakken i Leirskardalen) som eies av Statkraft. Det forutsettes at det bygges egen produksjonsradial fra kraftverket til Bjerka kraftverk.

Hemnes Turistforening kom med uttalelse i brev datert den 1.5.2013. Turistforeningen trekker i sin uttalelse spesielt fram verdien av gjenværende urørt natur i Hemnes kommune, men ser også at hensynet til næringsinntekt og de nasjonale produksjonsmålene må tas hensyn til. Turistforeningen har derfor ingen innvendinger mot Melandsbekken kraftverk.

Jacob Johan Skreslett kom med en uttalelse i brev datert 25.5.2013. Skreslett er grunneier i området og mener utbyggingen ikke være i konflikt med sau- eller reindriftsnæringen i området. Han kommenterer videre at det i dag går en skogsbilvei nesten helt frem til inntakspunktet i Melandsbekken.

Søkers kommentar til høringsuttalelsene

Søker har i e-post av 17.06.13 kommentert de innkomne høringsuttalelsene slik:

”Rana Zoologiske forening:

Søker er enig i at dette, slik vi ser det, er et lite konfliktfylt og kontroversielt prosjekt. Fjellkraft planlegger for en skånsom utbygging med tilhørende avbøtende tiltak.

Jakob Johan Skreslett:

Søker har ingen kommentarer til grunneiers observasjoner om rein i det aktuelle området.

Helgelandskraft:

Søker forholder seg til skisserte nettløsning.

Ildgruben reinbeitedistrikt:

Søker har ingen merknader til kommentarene til reinbeitedistriktet og vil søke dialog med reinbeitedistriktet for å kunne ivareta interessene på best mulig måte i alle fasene i prosjektet men spesielt i anleggsfasen.

Fylkesmannen i Nordland:

Søker har ingen merknader til Fylkesmannens kommentarer.

Reindriftsforvaltningen:

Søker har ingen merknader til Reindriftsforvaltningens kommentarer og vil som tidligere nevnt søke dialog med reinbeitedistriktet for å kunne ivareta interessene på best mulig måte i anleggstiden.

Forum for Natur og Friluftsliv i Nordland:

Søknaden er utarbeidet på bakgrunn av de eksisterende forhold i vassdraget i dag og søker kan, slik vi ser det, ikke ta stilling til om det bør utarbeides endringstiltak i vassdraget som ligger utenfor Vårt ansvarsområde. Den kommenterte kulverten ligger nedstrøms utløpskanalen og vil ikke være i berøring med tiltaket. Slik vi ser det har søker oppfylt de krav som NVE stiller til konsesjonssøknaden med de tilleggsutredninger som hører med til denne."

Tilleggsopplysninger

Fjellkraft AS fremmet et alternativt inntakssted i Melandsbekken den 1.11.2013:

"I forbindelse med konsesjonsbehandling og befaring med NVE 26.juni 2013 er vi bedt om å vurdere en endring av inntakssted. En alternativ plassering av inntakssted lokaliseres ca. 100 meter lengre ned i elva i forhold til omsøkt plassering. Dette notat oppsummerer endringen og hvilke konsekvenser det har for prosjektet.

Dam og Inntak, alt. plassering

Inntaksdam plasseres med damfot ca. på kote +537 i elva. Bredden på dammen anslås til ca. maks 15 meter og høyde 3 meter. Lokaliseringen vil gi et dykket inntak på 3-4 meter. Vannspeilet holdes på ca. kote 539. Det neddemte arealet vil bli ca. 330 m², og volum i underkant av 1000 m³. Vannspeilet vil gå opp til svingen i elva slik at det grunne, flate partiet i elva ovenfor svingen vil bli uberørt.

Adkomstvei

Adkomstvei vil bli omtrent 100m kortere enn opprinnelig, og vil ikke krysse elva, men gå opp til inntakstedet på østsiden av elva. Området ovenfor svingen i elva ca kote 539 vil være uberørt, og dette vil ifølge reinbeitedistriktet minke sannsynligheten for at rein følger veien og ledes ned mot bygda.

Produksjons- og kostnadsmessige konsekvenser

Ved å flytte inntaket fra kote 547 til kote 539 vil det medføre marginal endring i produksjonen. Den totale fallhøyden blir redusert med 1,6%. Hvis vi reduserer beregnet årsproduksjon tilsvarende fra 4,59 GWh, vil ny årsproduksjon bli 4,5 GWh.

Byggekostnadene blir noe redusert. Adkomstveien vil bli 100 meter kortere, samt at vi unngår en elvekryssing. Rørgate blir ca. 100 meter kortere. Til sammen vil dette gi en redusert byggekostnad på kr 360 000,-.

Det blir en marginal endring i årsproduksjon samt byggekostnader, men utbyggingsprisen (NOK/kWh) vil være uendret."

NVE har mottatt endringene i prosjektet som er beskrevet ovenfor. Opplysningene vi bruker i dette dokumentet er basert på prosjektet med disse endringene. Det kan dermed forekomme at enkelte høringsuttalelser beskriver det opprinnelige omsøkte tiltaket før endringene. NVE vurderer endringene som små, slik at det ikke har vært nødvendig å sende ut søknaden på en begrenset høring til alle høringspartene. Ildgruben reinbeitedistrikt uttalte på befaringen at de ser det som positivt med en endret inntaksplassering, og at tiltaket dermed ikke vil komme i konflikt med reindriften.

Tilleggsuttalelser

FNF Nordland kom med en tilleggsuttalelse den 5.7.2013:

"Ref. befaring av fem småkraftverk i Hemnes 25.-27. juni 2013. FNF Nordland deltok ved Gisle Sæterhaug og Erling Solvang, og har følgende tilleggsopplysninger/tilleggsuttalelse.

I Leirskardalen er de verste naturinngrepene foretatt gjennom utbygging av Durmålsbekken kraftverk, og Leirelva og Tverråga kraftverk innerst i dalen. Disse utbyggingene kan følgelig ha konsekvenser for å tillate de andre omsøkte og mindre konfliktfylte småkraftprosjektene i Leirskardalen gjennom vurdering av den samlede belastningen. Området er ikke kjent som et friluftslivsområde, men er av stor betydning lokalt. Litt typisk for de tre befarte prosjektene i Leirskardalen er at konfliktene i stor grad er knyttet til inngrep i øvre del (inntak) og nedre del (kraftstasjon). Særlig gjelder det anadrom strekning, fossefall, hensynskrevende naturtyper. Det er likevel ingen tvil om at å legge fossefallene fra de tre bekkene i rør er et betydelig naturinngrep som reduserer opplevelsesverdien og vil påvirke klima og fuktighet.

På en allerede presset laks- og sjørretbestand i Hemnes, som i stor grad skyldes kraftutbygginger, har alle mindre bekker med anadrom strekning en viktig funksjon for bestandene. Bestandene av laks og sjørret i Røssåga/Leirelva-systemet har som følge av reguleringene en vesentlig utfordring mht oppvekstområder. Gyteområder finnes det en del av, men nedslamming som følge av manglende flommer virker negativ på bestandsutviklinga. Leirelva nedstrøms Bjerka kraftstasjon (Finnbakken) har også en særlig utfordring med temperaturregimet i elva. Målvatnet bunn tappes, og vannet som kommer ut av kraftstasjonen har en jevn temperatur på 4 grader celsius gjennom året. Dette forstyrrer livet til vekselvarme arter i vassdraget, og særlig rognutvikling hos fisk fordi klekketidspunkt styres av vanntemperatur. Konsekvensen av klekking på feil tidspunkt er en mye lavere overlevelse hos plommeseekkyngelen. Alle bekker og strekninger som har dokumentert betydning/funksjon, eller potensiell funksjon som gyte- og oppvekstområder må derfor ivaretas. Vedlagt følger Rapport 2013-07 "Overvåking av reetablerte lakse-bestander i Røssåga og Ranaelva i 2012". Rapport vil være et viktig for kunnskapsgrunnlaget og den samla vurderingen og vurderingen av samla belastning for anadrom laksefisk.

Når det gjelder vandringshindre som følge av kulverter i forbindelse med veibygging ble dette mye diskutert på befaringene og vi er tilfreds med at NVE vil ta opp spørsmålet om å få fjernet/senket disse.

FNF Nordland registrerer at de omsøkte kraftverk i Leirskardalen er ønsket av grunneier som ekstra næringsgrunnlag til gårdene. Dersom en finner løsninger som ikke vil forringe naturtypene gammelskog, flommarkskogen og anadrom fisk, kan kraftproduksjon være akseptabel. Dette forutsetter selvfølgelig en grundig vurdering om kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig og den samla belastning vurderes fullstendig i forhold til nmfl. § 10.

Melandsbekken kraftverk:

FNF Nordland mener at inntak plasseres nedenfor omsøkt plassering, før bekken flater ut. Kraftstasjon må plasseres overfor omsøkt plassering slik at det ikke vil ha negative konsekvenser for anadrom strekning. En utfordring er kulverten under veien som fungerer som vandringshinder. Fossefall ble observert på vei opp elva i nedre del og hekker med stor sannsynlighet i bekken.”

Sametinget oversendte den 02.12.2013 resultater fra kulturminneundersøkelser ved seks omsøkte småkraftverk i Hemnes kommune (Sagelva, Valåga, Brattåga, Bjurbekken, Melandsbekken og Jamtjordbekken) og ett i Leirfjord kommune (Nylandselva). For Melandsbekken kraftverk hadde Sametinget følgende merknader:

” Det ble påvist totalt 12 automatisk freda kulturminnelokaliteter. Flere av disse er i konflikt med det planlagte tiltaket. Forholdet til disse kulturminnene må avklares med Nordland Fylkeskommune.”

NVEs vurdering

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Kraftverket utnytter tilsiget fra et nedbørfelt på 3 km² ved inntaket, og middelvannføringen er beregnet til 0,20 m³/s. Avrenningen er stabil fra år til år med dominerende vår- og sommerflom. Laveste vannføring opptrer gjerne om vinteren. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 20 og 10 l/s. Maksimal slukeevne i kraftverket er planlagt til 0,40 m³/s og minste driftsvannføring 0,01 m³/s. Det er foreslått å slippe en minstevannføring på 20 l/s i perioden 01.05. til 30.09. og 10 l/s resten av året. Ifølge søknaden vil dette medføre at 70 % av tilgjengelig vannmengde benyttes til kraftproduksjon.

NVE har kontrollert det hydrologiske grunnlaget i søknaden. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Alle beregninger på basis av andre målte vassdrag vil ved skalering til det aktuelle vassdraget være beheftet med feilkilder. Dersom spesifikt normalavløp er beregnet med bakgrunn i NVEs avrenningskart, vil vi påpeke at disse har en usikkerhet på +/- 20 % og at usikkerheten øker for små nedbørfelt.

Det er søkt om en maksimal slukeevne tilsvarende 200 % av middelvannføringen, og en minstevannføring på 20 l/s i perioden 01.05. til 30.09. og 10 l/s resten av året. De store flomvannføringene blir i liten grad påvirket av utbyggingen. Ifølge søknaden vil det være overløp over dammen 42 dager i et middels vått år. I 139 dager vil vannføringen være under summen av minste driftsvannføring og minstevannføring og derfor for liten til at det kan produseres kraft, slik at kraftstasjonen må stoppe og hele tilsiget slippes forbi inntaket. Tilsiget fra restfeltet vil i gjennomsnitt bidra med 40 l/s ved kraftstasjonen.

NVE mener at den omsøkte slukeevnen ivaretar noe av vassdragets naturlige vannføringsdynamikk ved at det er overløp et visst antall dager i året.

Produksjon og kostnader

Søker har beregnet gjennomsnittlig kraftproduksjon i Melandsbekken kraftverk til ca. 4,5 GWh fordelt på 1,4 GWh vinterproduksjon og 2,5 GWh sommerproduksjon. Byggekostnadene er estimert til 17,5 mill. kr. Dette gir en utbyggingspris på 3,89 kr/kWh

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Det vil likevel være søkers ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten i prosjektet.

Naturmangfold

Naturtyper

Planområdet til kraftverket ble befart av SWECO den 8. september 2009 i forbindelse med utarbeidelsen av den biologiske utredningen for Melandsbekken kraftverk. Det ble da ikke registrert noen verdifulle naturtyper eller truede vegetasjonstyper i området, og området er gitt liten verdi for disse temaene. NVE har heller ingen andre opplysninger eller mottatt høringsuttalelser om at det finnes verdifulle naturtyper i influensområdet for Melandsbekken kraftverk.

NVE legger til grunn at en eventuell utbygging ikke vil påvirke, eller ha negative konsekvenser for verdifulle naturtyper eller vegetasjonstyper i området.

Arter

SWECO har i sin utredning registrert sporadisk opptreden av gaupe (VU) og jerv (EN) i området. Potensialet for rødlistede moser, lav og karplanter i influensområdet er vurdert til å være lavt.

NVE mener at en eventuell utbygging av Melandsbekken ikke vil komme i konflikt med sjeldne eller rødlistede enkeltarter i influensområdet, og dette temaet vil dermed ikke være avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Akvatisk miljø

Melandsbekken har sitt utløp i Leirelva, som er et sidevassdrag av Røssåga. Selv om ikke Røssåga er et nasjonalt laksevassdrag, er det allikevel et viktig vassdrag for laks og sjøørret. Første vandringshinder i Melandsbekken ligger kun 20 m oppstrøms samløpet med Leirelva, i form av en dårlig utført kulvert. Det er imidlertid mulig for anadrom fisk å vandre ca. 150 meter opp i Melandsbekken, hvis denne kulverten blir utbedret. Denne delen av Melandsbekken er imidlertid stri og storsteinet, slik at rapporten fra SWECO konkluderer med at det er dårlig egnet som gyteområde. Det forventes for øvrig ikke at ferskvannsfaunaen i Melandsbekken er spesiell, eller inneholder sjeldne arter.

NVE mener at selv om det ikke er kartlagt sjeldne eller truede vanntilknyttede arter, må en minstevannføring fortsatt vurderes da tilførselen av vann og fuktighet kan ha betydning for insekter, bunndyr og organismer knyttet til vannstrengen i Melandsbekken forøvrig. Disse har en viktig egenverdi for biologisk mangfold som også må ivaretas på hele den aktuelle utbyggingsstrekningen

NVE mener at Melandsbekken ikke kan regnes som et viktig gyteområde for anadrom fisk, men at ved en utbedring av kulverten, kan det påregnes at fisk kan bruke de nedre deler av elva som leveområder. NVE påpeker at vilkårene om slipp av minstevannføring ved en ev. konsesjon kan tas opp til en ny vurdering, hvis oppvandringsforholdene for anadrom fisk utbedres i fremtiden. Det kan i så måte tas hensyn til at det slippes nok vannføring i Melandsbekken til at elvas funksjon som leveområde for fisk opprettholdes, ev. at det gjøres biotopforbedrende tiltak. Dette kan. ev. vurderes på et senere tidspunkt.

Forholdet til naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknaden om Melandsbekken kraftverk legger vi til grunn bestemmelsene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5 samt §§ 8-12.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden, miljørapport, høringsuttalelser, samt NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og for å vurdere tiltakets omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at sakens kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet, jamfør naturmangfoldlovens § 8.

I influensområdet til Melandsbekken kraftverk finnes det ingen registrerte verdifulle naturtyper eller truede vegetasjonstyper. Av rødlistearter er det kun gaupe og jerv som har blitt registrert i området. NVE mener disse artene ikke vil bli vesentlig påvirket av tiltaket. Potensialet er for ytterligere funn av rødlistede arter er vurdert som lite. En eventuell utbygging av Melandsbekken vil etter NVEs mening ikke være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper, arter eller økosystemet gitt i naturmangfoldloven §§ 4 og 5 gitt eventuelle avbøtende tiltak.

Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltaket kan ha på naturmiljøet, og NVE mener at naturmangfoldlovens § 9 (føre-var-prinsippet) ikke skal tillegges særlig vekt.

Avbøtende tiltak og utformingen av tiltaket vil spesifiseres nærmere i våre merknader til vilkår dersom det blir gitt konsesjon. Tiltakshaver vil da være den som bærer kostnadene av tiltakene, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11-12.

Om temaet ”samlet belastning” viser vi til vurderingene senere i notatet.

Landskap/friluftsliv/brukerinteresser

Prosjektområdet for Melandsbekken kraftverk ligger under skoggrensen i Leirskardalen i Hemnes kommune. Melandsbekken renner nedover dalsiden som er påvirket av blant annet hogst og skogsbilveier. I dalbunnen er landskapet preget av bebyggelse, dyrket mark og veien innover Leirskardalen.

Melandsbekken renner gjennom en skogskledd helling ned mot Leirskardalen, den er dermed skjermet av skog på størsteparten av utbyggingsstrekningen. Dette medfører at en eventuell mindre vannføring i Melandsbekken kun vil kunne oppleves lokalt. Totalt vil et en strekning på 1800 meter få en redusert vannføring. Etter en utbygging vil vannføringen bestå av minstevannføringen fastsatt av NVE, et eventuelt flomoverløp i flomperioder, samt bidrag fra et mindre restfelt. Elva renner i kortere strekninger i brattere partier. Disse partiene kan få et redusert inntrykk etter en utbygging, men områdene fremstår i dag skjult av vegetasjon og er vanskelig tilgjengelig for allmennheten. Det er heller ikke noen markerte landskapselementer på avstand.

Inntaket vil ligge i et litt mer åpent område, og vil kunne være et fremmedelement i nærområdet, men som ikke vil være synlig i et større landskapsbilde, eller fra dalbunnen. Rørgaten vil i det øverste partiet gå gjennom en åpen furuskog og enkelte myrer, før den i de nedre deler av tiltaksområdet vil gå gjennom en tettere granskog. Mye av området bærer preg av skogsdrift. Rørgaten vil kunne bli et synlig element i anleggsperioden da det vil være et større belte med skog som må hugges. På sikt vil rørgaten derimot oppta kun et smalere belte og revegeteres, og ha mindre negative konsekvenser for landskapet

Tilkoblingen til eksisterende kraftnett vil skje via en jordkabel som i store deler vil gå langs eksisterende vei. NVE vurderer at det ikke vil være vesentlige negative konsekvenser for landskapet ved en slik tilknytning.

NVE mener at et en utbygging av Melandsbekken kraftverk ikke vil berøre verdifulle landskapselementer eller ha noen vesentlig negativ konsekvens for landskapsopplevelsen i området. Anlegget vil naturlig ligge relativt skjult i terrenget, og vegetasjonen rundt vil skjerme for innsyn så vel lokalt som på avstand. Rørgaten vil kunne graves ned og revegeteres, noe som på sikt vil redusere de negative konsekvensene. NVE kan gjennom detaljplangodkjenning se til at anlegget tilpasses terrenget på en skånsom måte.

Det er NVEs oppfatning at det ikke er knyttet særlige friluftsliv- eller brukerinteresser til området. NVE mener dermed at en eventuell utbygging ikke vil komme i konflikt med friluftsliv eller brukerinteresser i området.

Reindrift

Planområdet for Melandsbekken kraftverk befinner seg i utkantsområdene til Ildgruben reinbeitedistrikt. Området som blir berørt er avmerket som vårbeite 2, høst vinterbeite og høstbeite 2 på reindriftskartet. NVE mener at det må vises generell varsomhet, selv om inngrepene vil komme i utkantsområder til reinbeitedistriktet. Ildgruben reinbeitedistrikt er i dag berørt av flere utbygginger, slik at justeringer for å minske konflikten opp i mot reindrift bør prioriteres.

Det har ikke kommet vesentlige negative høringsuttalelser til prosjektet i Jamtjordbekken når det kommer til konsekvenser for reindriften. Sametinget og Reindriftsforvaltningen i Nordland har heller ikke frarådet en konsesjon til prosjektet.

NVE mener det ikke vil være en betydelig risiko for økt menneskelig aktivitet i området etter en utbygging av Melandsbekken kraftverk. Det foregår ikke friluftsliv av betydning i området i dag, og anleggsveiene i forbindelse med prosjektet vil ikke åpne opp for økt friluftaktivitet, ettersom det allerede i dag eksisterer skogsbilveier i området.

Viktige avbøtende tiltak for reindriften vil kunne være nedgravet rørgate, tilbakeføring av vegetasjon og begrensnig av det neddemmede arealet. Det er viktig at arbeidet i de øvre delene skjer i sommermånedene og i dialog med reinbeitedistriktet slik at reien blir minst mulig påvirket, særlig i vår- og høstsesongen.

Viktige avbøtende tiltak for reindriften vil kunne være nedgravet rørgate, tilbakeføring av vegetasjon og begrense det neddemmede arealet. Det er viktig at arbeidet i de øvre delene skjer i sommermånedene og i dialog med reinbeitedistriktet slik at reien blir minst mulig påvirket, særlig i vår- og høstsesongen.

Søker har i etterkant av befaringen kommet med forslag om endret inntaksplassering. Inntaket er trukket ned til kote 537, mot opprinnelig planlagt plassering på kote 547. Dette medfører at inntaket blir liggende ca. 100 meter lengre ned i elva, og i et annet landskapsrom. Dette medfører også at anleggsveien blir 100 meter kortere, og ikke vil krysse over elva. Forslaget om en endret inntaksplassering ble fremmet av Ildgruben reinbeitedistrikt under befaringen av Melandsbekken kraftverk. Reinbeitedistriktet mener en endret plassering av inntaket vil medføre at inntaksdammen ikke vil være et forstyrrende element for reien, og at man unngår at reien trekker nedover i dalen langs anleggsveien.

NVE mener at det bør vises forsiktighet ved å gi konsesjoner til kraftverk som berører reindriftsinteresser. NVE mener videre at en eventuell konsesjon til Melandsbekken kraftverk ikke vil legge større beslag på viktige beiteområder, og heller ikke vil ha noen stor negativ konsekvens for reindriften. NVE støtter seg til uttalelsene fra Ildgruben reinbeitedistrikt, og mener at konsekvensene av en utbygging av Melandsbekken kraftverk er akseptable for reindriftsinteressene, gitt den nye inntaksplasseringen på kote 537. Det forutsettes også fra NVE at det settes krav om at anleggsarbeidet ved en eventuell konsesjon skal planlegges i samråd med reinbeitedistriktet, og at tidspunkt for anleggsarbeid må tilpasses reinens bruk av området. Dette temaet er dermed ikke avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Den samlede vurderingen av belastningen på reinbeitedistriktet vil komme senere i dette notatet.

Kulturminner

Sametinget kommenterer i sin uttalelse at det har blitt påvist 12 automatisk fredede kulturminnelokaliteter i planområdet. Flere av disse kan være i konflikt med det planlagte tiltaket..

Sametinget kommenterer at forholdet til disse må avklares med Nordland fylkeskommune før en eventuell anleggsstart.

NVE forutsetter at søker tar den nødvendige kontakt med fylkeskommunen og Sametinget for å klarere forholdet til kulturminneloven før innsending av detaljplan, ved en eventuell konsesjon til Melandsbekken kraftverk.

Konsekvenser av kraftlinjer

NVE har ikke mottatt noen innvendinger mot planlagt nettilknytning, og vi anser at konsekvensene av denne ikke er avgjørende for konsesjon. Etableringen av linjen vil følge regler for etablering av nye anlegg innenfor en områdekonsesjon.

Samfunnsmessige fordeler

En eventuell utbygging av Melandsbekken kraftverk vil gi ca. 4,5 GWh i et gjennomsnittså. Denne produksjonsmengden regnes som lite for et småkraftverk. Småkraftverk utgjør et viktig bidrag i den politiske satsingen på fornybar energi. Det omsøkte tiltaket vil gi inntekter til søker og grunneiere og generere skatteinntekter. Videre vil Melandsbekken kraftverk styrke næringsgrunnlaget i området og vil dermed kunne bidra til å opprettholde lokal bosetning.

Samlet belastning

NVE har hatt til behandling 10 søknader om bygging av småkraftverk i Hemnes kommune. Disse har vært på en samlet høring for å kunne vurdere den samlede belastningen av utbyggingene på en god måte.

NVE skal i sine vurderinger ta hensyn til den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for, jf. naturmangfoldloven § 10. Den samlede belastningen utgjør konsekvensene av flere vannkraftanlegg og andre vassdragsinngrep innenfor et geografisk avgrenset område. Selv om det enkelte prosjektet kan ha begrensede virkninger for miljøet og andre brukerinteresser, kan de samlede virkningene av mange slike inngrep bli store.

Gjennom konsesjonsbehandlingen har NVE anledning til å legge vekt på den samlede belastningen av vannkraftutbygging i et geografisk avgrenset område. Det kommer klart frem i forarbeidene til vannressursloven i Ot. Prp. nr 39 (1998-1999), side 105 og OED retningslinjer for små vannkraftverk (juni 2007).

Den geografiske spredningen av prosjektene, samt ulik konfliktgrad og problematikk, gjør at det ikke har vært naturlig å diskutere samlet belastning ved alle 10 søknadene samlet innenfor hvert enkelt deltema. For enkelte deltema har NVE gjort en vurdering av den samlede belastningen i tillegg til konsekvensene av det enkelte småkraftverk. Dette gjelder for de prosjektene som har lik problematikk knyttet til for eksempel biomangfold, landskap, reindrift og friluftsliv, eller ligger nær geografisk. På denne måten mener vi at samlet belastning belyses bedre enn dersom hver sak skulle blitt behandlet alene. NVE vurderte også temaet slik at vi på et tidligere tidspunkt kunne fatte vedtak i to av sakene i gruppen som vi startet å behandle samtidig, da disse lå svært avsides i forhold til de øvrige.

Den geografiske spredningen av de omsøkte prosjektene gjør det krevende å sammenligne landskapsstrekkene, slik en kan dersom elvene befinner seg i samme landskapsrom, for eksempel rundt et vann eller fjordarm. NVE mener imidlertid at også de lokale variasjonene av vassdrag som landskapselement er viktig å ivareta, i en kommune som fra før er sterkt preget av vannkraftutbygging.

Selv om flere av disse elvene ikke nødvendigvis er synlige i et større landskapsrom, mener NVE de er viktige for variasjonen av vassdrag, opplevelses- og bruksverdi. Om noen av disse bør ivaretas er derfor en del av vår samlede vurdering, vurdert sammen med grad av konflikt med andre tema i de enkelte sakene.

I Hemnes kommune er det allerede gjennomført og omsøkt en rekke kraftverksutbygginger. Dette gjelder både større kraftverk med tilhørende reguleringsmagasiner og overføringer, samt småkraftverk. NVE mener at det ikke bør gis konsesjoner til småkraftverk i de gjenværende vassdragene og områdene som har stor verdi, og som vil medføre en stor negativ konsekvens. Dette gjelder for biologisk mangfold, men også for andre allmenne interesser. Ytterligere utbygginger må derfor vurderes nøye i hvert enkelt tilfelle, før eventuelle nye konsesjoner gis.

For Melandsbekken kraftverk har NVE vurdert at det viktig å belyse temaet reindrift for en samlet vurdering av tiltaket og den samlede belastningen. For de øvrige temaene viser vi til våre konkrete vurderinger ovenfor, under hvert deltema.

Reindrift

I OEDs retningslinjer for små vannkraftverk blir tap, oppstyking og redusert bruk av beiteland på grunn av arealinngrep og annen menneskelig aktivitet trukket frem som en av de største utfordringene for reindriftnæringen i dag. Den samlede effekten av en rekke mindre inngrep og forstyrrende aktiviteter innenfor reinbeiteområder er ofte langt større enn effekten av de enkelte inngrep (OED, 2007).

Sametinget har fremmet innsigelse mot totalt fem av prosjektene på grunn av konsekvenser for reindrifta. Dette er Bjurbekken kraftverk, Brattåga kraftverk, Lendingelva kraftverk, Mørkbekken kraftverk, og Sørbuktelva kraftverk. Sørbuktelva kraftverk har tidligere fått avslag.

NVE er av den oppfatning at forholdet til reindrift alene ikke vil være avgjørende for konsesjonsspørsmålet i de resterende åtte omsøkte prosjektene i Hemnes kommune som vurderes her. Det vil likevel være et tema som sammen med andre vurderinger vil påvirke avgjørelser i enkeltsaker, både når det gjelder konsesjonsspørsmålet og krav til avbøtende tiltak. Enkelte saker vil også i større grad enn andre øke den samlede belastningen på enkelte reinbeitedistrikt.

Fire av de omsøkte prosjektene i Hemnes kommune vil komme innenfor grensene til Ildgruben reinbeitedistrikt. Dette er Bjurbekken kraftverk, Melandsbekken kraftverk, Jamtjorbekken kraftverk og Vollbekken kraftverk. I tillegg vil Mørkbekken kraftverk komme i et grenseområde mellom Ildgruben og Røssåga/Toven reinbeitedistrikt, slik at dette tiltaket også vil kunne påvirke Ildgruben reinbeitedistrikt. Vi vil derfor i vår vurdering av Melandsbekken kraftverk se på den samlede belastningen disse fem kraftverkene vil utgjøre på Ildgruben reinbeitedistrikt.

Ildgruben reinbeitedistrikt har vært utsatt for store arealtap og forstyrrelser.. På 1960-70 tallet gikk store områder tapt til kraftutbygginger og oppdemninger. I tillegg har veier og hyttebygging påvirket distriktet. Per 2008 var det 1700 hytter innenfor Ildgruben reinbeitedistrikt. Det er ikke nødvendigvis det direkte arealbeslaget som utgjør det største problemet, men de indirekte forstyrrelsene gjennom økt ferdsel og aktivitet i områdene.

I driftsplanen til Ildgruben reinbeitedistrikt fremheves det særlig at vinterbeitene er en minimumsfaktor i distriktet. Det blir videre sett på som viktig at adkomst til flytte- og trekkveier, oppsamlingsplasser og kalvingsland også må bli minst mulig uforstyrret av inngrep og menneskelig aktivitet.

I Ildgruben reinbeitedistrikt flyttes reinen fra vinterbeitene mot vårbeitene og kalvingslandene, som oftest i april. Reinbeitedistriktet mistet noe kalvingsland i forbindelse med reguleringen av Akersvatnet, Målvatnet og Kjensvatnet på 1960-tallet. Reinsimlene trekker nå høyere opp i fjellet for å kalve. Området fra Målvatnet i sør til Kalvatnet i nord, blir i dag sett på som de viktigste kalvningsområdene til reinbeitedistriktet, og som også benyttes til sommerbeite. Dette er områder i høyfjellet der reinen kan unnsnippe innsekter, slik at den kan hvile og sikre god tilvekst på kalvene.

Fjellområdene rundt Bjurbekkdalen er viktige vår- og sommerbeiter for reinbeitedistriktet. Disse områdene gir god tilgang på viktige luftningsområder for reinen i høyden på dagtid, og gode beitemuligheter på kveldstid og natten. Det går også frem at området ned mot dalen er viktige i spredningstiden for reinen.

Om høsten samles reinflokken for uttak av slaktedyr. Slakteuttaket i Ildgruben reinbeitedistrikt skjer som regel ved Tverrvatnet før brunsten og ved Lille-Raudvatnet i tiden 5. til 20. september. I brunstperioden vil reinen helst være på flate områder, slik som området mellom Sausvassåga og Umbukta over til Plurdalen og vestover til Slagfjellet/Raufjellet.

Reinbeitedistriktet mener at anleggsperioden er et stort problem for driften. De fremhever at forstyrrelser i anleggstiden kan medføre at reinen endrer sin bruk av området, og trekker vekk. Denne effekten kan også vedvare i lang tid etter endt anleggstid, og vil medføre ekstraarbeid for reinbeitedistriktet for å prøve å få reinen til å benytte området igjen.

NVE er av den oppfatning at prosjektområdet i Melandsbekken ikke innehar kvaliteter som gjør det attraktivt som beiteområde for reinen, og vil da ikke ha noen negativ konsekvens for reindriften. Dette gjelder når inntaksplasseringen er trukket ned til kote 537. Dette bekreftet også reinbeitedistriktet, som deltok på befaringen.

NVE mener at summen av konsekvensene av en utbygging av kraftverk i Jamtjordbekken, Melandsbekken og Vollbekken er akseptable for reindriftsinteressene, gitt eventuelle avbøtende tiltak der dette er aktuelt. Det forutsettes fra NVE at det settes krav om at anleggsarbeidet skal planlegges i samråd med reinbeitedistriktet, og at tidspunkt for anleggsarbeid må tilpasses reinens bruk av området.

I motsetning til prosjektene i Leirskardalen vil prosjektene i Bjurbekken og Mørkbekken komme i direkte konflikt med trekk/flyttleier. Disse har derfor en høyere konfliktgrad enn prosjektene i Leirskardalen som ligger i ytterkant av distriktet. Dersom det gis konsesjon til Vollbekken kraftverk, Melandsbekken kraftverk og Jamtjordbekken kraftverk mener NVE at verdien av områdene rundt Bjurbekken og Mørkbekken vil få økt verdi, selv om forstyrrelsene fra disse tre kraftverkene blir lav. En utbygging av Mørkbekken kraftverk og Bjurbekken kraftverk vil medføre en uakseptabel økning i den samlede belastningen på reinbeitedistriktene. Dette er også noe som kom tydelig frem da prosjektene ble befart.

NVE støtter seg til høringsuttaalelsene i deres vurdering av at Melandsbekken ikke er et viktig vassdrag i Hemnes kommune for allmenne interesser. Tiltaket vil kunne få noe negativ konsekvens for reindriften, men NVE vurderer at ved avbøtende tiltak vil dette være minimalt, og ikke vil øke den samlede belastningen på reinbeitedistriktet. Med et lavt konfliktnivå knyttet til biologisk mangfold, landskap og friluftsliv, vurderer vi at en utbygging ikke vil øke den samlede belastningen for disse temaene.

Prinsippet om samlet belastning i naturmangfoldloven § 10 er vurdert, og det er ikke avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Oppsummering

En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 4,5 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er lite for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De tre siste årene har NVE klarert om lag 1,4 TWh ny energi fra småkraftverk. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til kraftverket må virkningene ikke bryte med de føringer som er gitt i Olje- og energidepartementets retningslinjer for utbygging av små vannkraftverk. Videre må de samlede ulemper ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulemperne til et akseptabelt nivå.

Ingen av høringspartene har direkte motsatt seg en utbygging. Det har derimot blitt påpekt behov for enkelte avbøtende tiltak. **Hemnes kommune** påpeker at det må slippes en minstevannføring om sommeren tilsvarende alminnelig lavvannføring og at kraftstasjonen må plasseres ovenfor anadrom strekning. **Reindriftsforvaltningen** påpeker at adkomstveien må avstenges med bom for å hindre økt allmenn ferdsel i området, og at anleggsperioden må avklares med reinbeitedistriktet.

I vedtaket har NVE lagt vekt på at en utbygging av Melandsbekken kraftverk vil være et bidrag til en fornybar energiproduksjon med begrensede miljøeffekter. NVE mener at konfliktene ved en utbygging av Melandsbekken kraftverk er begrenset og i hovedsak knyttet opp mot reindriftsinteresser og biologisk mangfold, og dette er vektlagt i vedtaket.

Anleggsarbeid og økt menneskelig aktivitet i området rundt inntaket vil kunne ha noe forstyrrende effekt på reinen i området rundt øvre deler av Melandsbekken. Ved å tilpasse anleggsperioden slik at anleggsaktiviteten unngås i periodene reinen bruker området og trekke inntaket ned til kote 537, mener NVE at forholdet til reindriften kan ivaretas i tilstrekkelig grad.

Det er ikke funnet rødlistede arter, viktige naturtyper eller sjeldne vegetasjonstyper i området eller tilknyttet vannstrengen i Melandsbekken. NVE mener selv om det ikke er kartlagt sjeldne eller truede vanntilknyttede arter på utbyggingsstrekningen i Melandsbekken, må en tilstrekkelig minstevannføring hele året vurderes, da tilførselen av vann og fuktighet kan ha betydning for insekter, bunndyr og organismer knyttet til vannstrengen for øvrig. Med tilstrekkelig minstevannføring forbi inntaket hele året, vil forholdene for biologisk mangfold i og rundt hele elva etter vårt syn ivaretas i tilstrekkelig grad.

NVE mener prosjektet i Melandsbekken kun vil gi mindre negative konsekvenser som kan avbøtes tilstrekkelig gjennom vilkår, slik at fordelene ved tiltaket er større enn skadet og ulemper. Det kan derfor gis konsesjon til prosjektet.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Fjellkraft AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Melandsbekken kraftverk . Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Dette vedtaket gjelder kun tillatelse etter vannressursloven.

Forholdet til annet lovverk

Forholdet til energiloven

Fjellkraft har framlagt planer om installasjon av elektrisk høyspentanlegg som innebærer 200 m jordkabel med 22 kV spenning til eksisterende linjenett, samt oppgradering av eksisterende 22 kV i Leirskardalen. Eventuelt vil også Fjellkraft AS prøve å komme til enighet med Statkraft om en tilkobling til Bjerka kraftverk, 4 km lengre inn i Leirskardalen, gjennom en ren produksjonslinje.

Helgelandskraft AS er områdekonsesjonær i området, men tiltakshaver skal slik det fremkommer av søknaden selv stå for byggingen av kraftlinjen. Kraftlinjen kan dermed ikke bygges etter områdekonsesjonen til Helgelandskraft AS.

Melandsbekken kraftverk må søke om egen anleggskonsesjon etter energiloven for høyspenttilknytning til 22 kV nett når eksakt størrelse på elektriske installasjoner er klart. NVE kan da meddele egen anleggskonsesjon for kraftverket. Vi minner om at det er krav om spesiell kompetanse for bygging og drift av slike anlegg.

NVE har ikke gjort en grundig vurdering av kapasiteten i nettet, og tiltakshaver er selv ansvarlig for at avtale om nettilknytning er på plass før byggestart. NVE vil ikke behandle detaljplaner før tiltakshaver har dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet og at kostnadsfordelingen er avklart. Slik dokumentasjon må foreligge samtidig med innsending av detaljplaner for godkjenning, jamfør konsesjonsvilkårenes post 4.

Forholdet til plan- og bygningsloven

”Forskrift om saksbehandling og kontroll i byggesaker” gir saker som er underlagt konsesjonsbehandling etter vannressursloven fritak for byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Dette forutsetter at tiltaket ikke er i strid med kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner. Forholdet til plan- og bygningsloven må avklares med kommunen før tiltaket kan iverksettes.

Forholdet til forurensningsloven

Det må søkes Fylkesmannen om nødvendig avklaring etter forurensningsloven i anleggs- og driftsfasen. NVE har ikke myndighet til å gi vilkår etter forurensningsloven.

Forholdet til EUs vanndirektiv i sektormyndighetens konsesjonsbehandling

NVE har ved vurderingen av om konsesjon skal gis etter vannressursloven § 8 foretatt en vurdering av kravene i vannforskriften (FOR 2006-12-15 nr. 1446) § 12 vedrørende ny aktivitet eller nye inngrep. NVE har vurdert alle praktisk gjennomførbare tiltak som vil kunne redusere skadene og ulempene ved tiltaket. NVE har satt vilkår i konsesjonen som anses egnet for å avbøte en negativ utvikling i vannforekomsten, herunder krav om minstevannføring og standardvilkår som gir vassdragsmyndighetene, herunder DN/Fylkesmannen etter vilkårenes post 5, anledning til å gi pålegg om tiltak som senere kan bedre forholdene i det berørte vassdraget. NVE har vurdert samfunnsnyttene av inngrepet til å være større enn skadene og ulempene ved tiltaket. Videre har NVE vurdert at hensikten med inngrepet i form av fornybar energiproduksjon ikke med rimelighet kan oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre. Både teknisk gjennomførbarhet og kostnader er vurdert.

Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven

Post 1: Vannslipp

Følgende data for vannføring og slukeevne er hentet fra konsesjonssøknaden og lagt til grunn for NVEs konsesjon og fastsettelse av minstevannføring:

Middelvannføring	l/s	200
Alminnelig lavvannføring	l/s	10
5-persentil sommer	l/s	20
5-persentil vinter	l/s	10
Maksimal slukeevne	m ³ /s	0,4
Maksimal slukeevne i % av middelvannføring	%	200
Minste driftsvannføring	l/s	10

I søknaden er det foreslått slipp av minstevannføring på **20 l/s** i tiden 1/5-30-9 og **10 l/s** resten av året. Dette tilsvarer de beregnede 5-persentilverdiene.

NVE vurderer at en minstevannføring vil kunne opprettholde en viss fuktighet på den berørte elvestrekningen. NVE mener i likhet med søker og flere av høringsinstansene at det må slippes vann forbi inntaket til kraftverket hele året for å avbøte konsekvensene for fuktkrevende arter knyttet til berørt elvestrekning og for å opprettholde landskapsmessige inntrykk lokalt. NVE vurderer at en minstevannføring vil kunne opprettholde en viss fuktighet på den berørte strekningen i Melandsbekken, samt bevare noe av vannføringsdynamikken. Dette kan bidra til at arter knyttet til vannstrengen kan få ivaretatt livsmiljøet. Vi registrerer at det ikke er funnet viktige naturverdier i tilknytning til utbyggingsområdet som skulle tilsi minstevannføring utover de størrelser som søker har foreslått

Ut fra dette fastsetter NVE en minstevannføring på **20 l/s** i tiden **1.5 til 30.9** og **10 l/s** resten av året. I Dette vil ikke gi en redusert produksjon i forhold til søknaden.

NVE påpeker at vilkårene om slipp av minstevannføring kan tas opp til en ny vurdering, hvis oppvandringsforholdene for anadrom fisk utbedres i fremtiden.

Det skal etableres en måleanordning for registrering av minstevannføring. Den tekniske løsningen for dokumentasjon av slipp av minstevannføringen skal godkjennes gjennom detaljplanen. Data skal fremlegges NVE på forespørsel og oppbevares så lenge anlegget er i drift.

Dersom tilsiget er mindre enn minstevannføringskravet, skal hele tilsiget slippes forbi.

Ved alle steder med pålegg om minstevannføring skal det settes opp skilt med opplysninger om vannslippbestemmelser som er lett synlig for allmennheten. NVE skal godkjenne merking og skiltenes utforming og plassering.

NVE presiserer at start-/stoppkjøring av kraftverket ikke skal forekomme. Kraftverket skal kjøres jevnt. Inntaksbassenget skal ikke benyttes til å oppnå økt driftstid, og det skal kun være små vannstandsvariasjoner knyttet til opp- og nedkjøring av kraftverket. Dette er primært av hensyn til naturens mangfold og mulig erosjonsfare.

Post 4: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

Detaljerte planer skal forelegges NVEs regionkontor i Trondheim og godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang.

Før utarbeidelse av tekniske planer for dam og vannvei kan igangsettes, må søknad om konsekvensklasse for gitt alternativ være sendt NVE og vedtak fattet. Konsekvensklassen er bestemmende for sikkerhetskravene som stilles til planlegging, bygging og drift og må derfor være avklart før arbeidet med tekniske planer starter.

NVEs miljøtilsyn vil ikke ta planer for landskap og miljø til behandling før anlegget har fått vedtak om konsekvensklasse.

NVE vil ikke godkjenne planene før det er dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet i nettet og at kostnadsfordelingen er avklart, jamfør våre merknader under avsnittet "Forholdet til energiloven".

Vi viser også til merknadene i vilkårenes post 6 nedenfor, om kulturminner.

Nedenstående tabell søker å oppsummere føringer og krav som ligger til grunn for konsesjonen. Det kan likevel forekomme at det er gitt føringer andre steder i dokumentet som ikke har kommet med i tabellen. NVE presiserer at alle føringer og krav som er nevnt i dokumentet gjelder.

NVE har gitt konsesjon på følgende forutsetninger:

Inntak	Inntaket skal etableres på kote 537. Teknisk løsning for dokumentasjon av slipp av minstevannføring skal godkjennes av NVE.
Vannvei	Nedgravet på hele strekningen.
Kraftstasjon	Kote 47.
Største slukeevne	0,4 m ³ /s
Minste driftsvannføring	0,01 m ³ /s
Installert effekt	1,45 MW.
Antall turbiner/turbintype	1 peltonturbin.
Vei	Oppgradering av eksisterende skogsbilveier i området. Adkomstveien kan forlenges frem til inntaket.
Avbøtende tiltak	Det skal tas kontakt med reinbeitedistriktet for avklaring av anleggsperiode i forbindelse med detaljplanen. Vilkårene om slipp av minstevannføring kan tas opp til en ny vurdering, hvis oppvandringsforholdene for anadrom fisk utbedres i fremtiden.

Det er angitt i tabellen hvorvidt det kan gjøres justeringer i forbindelse med detaljplanleggingen. Dersom det ikke er oppgitt spesielle føringer kan mindre endringer godkjennes av NVE som del av detaljplangodkjenningen. Anlegg som ikke er bygget i samsvar med konsesjon og/eller planer

godkjent av NVE, herunder også planlagt installert effekt og slukeevne, vil ikke være berettiget til å motta el-sertifikater. Dersom det er endringer skal dette gå tydelig frem ved oversendelse av detaljplanene.

Post 5: Naturforvaltning

Vilkår for naturforvaltning tas med i konsesjonen selv om det i dag synes lite aktuelt å pålegge ytterligere avbøtende tiltak. Eventuelle pålegg i medhold av dette vilkåret må være relatert til skader forårsaket av tiltaket og stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse og virkninger.

Post 6: Automatisk fredete kulturminner

NVE forutsetter at utbygger tar den nødvendige kontakt med fylkeskommunen og Sametinget for å klarere forholdet til kulturminneloven § 9 før innsending av detaljplan. Vi minner videre om den generelle aktsomhetsplikten med krav om varsling av aktuelle instanser dersom det støtes på kulturminner i byggefasen, jamfør kulturminneloven § 8 (jamfør vilkårenes pkt. 3).

Post 8: Terskler m.v.

Dette vilkåret gir hjemmel til å pålegge konsesjonær å etablere terskler eller gjennomføre andre biotopjusterende tiltak dersom dette skulle vise seg å være nødvendig.

Vedlegg - Oversiktskart

